

Piekrastes dabas vērtības Užavas dabas liegumā

Dzintara jūra un šāļosie meži ir latvieša dzimtenes izpratni raksturojošs lielums, un šīs bagātības užavniekiem netrūkst, tāpat kā lepnums un spīts, kuru ieaudzinājusi sūrā zvejnieku ikdiena. Diendienā dzīvojot un strādājot šajā skaistajā Latvijas nostūrī rodas ilūzija un pieradums, ka arī apkārtnē ir nemainīga un tāda pati kā citur, jo ne pārāk bieži nākas aizbraukt tālāk par pilsētu vai galvaspilsētu, nemaz nerunājot par kaimiņvalstīm.

Bet no malas skatoties gribas teikt: **UŽAVĀ BRĪNUMU NETRŪKST!!!** No dabas retumu viedokļa ir par ko užavniekus apskaust ne tikai latviešiem, bet arī eiropiešiem kopumā.

Plašā, oļu tuksnesim līdzīgā kāpu ainava ir tik neparasta, ka pārsteidz katru, kurš to redz pirmo reizi. Vairākus kilometrus garie un vairākus simtus metru plašie oļu lauki, kuros vasarās valda dzestrais jūras vējš un karstā saules svelme, ir patvērums daudziem Latvijas dabas retumiem.

Užavai raksturīga piekrastes ainava
Foto: Brigita Laime

Smiltāja nelķe *Dianthus arenarius*
Foto: Edgars Vimba

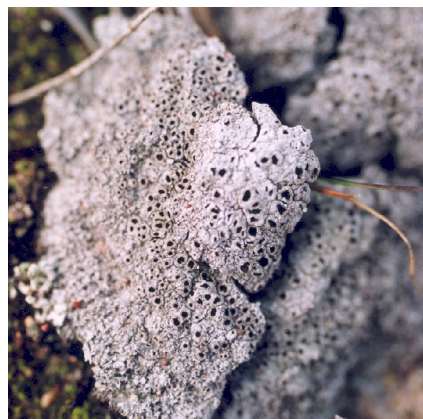
Gmelina alise *Alyssum gmelinii*
Foto: Brigita Laime

Uz mazajām saliņām, kuras izkaisītas oļu jūrā, aug smiltāja nelķe un Gmelina alise, kuras ar vilku kārklu un citiem augiem veido savdabīgu augāja kompozīciju, kura ir neatkarojama un specifiska tikai šādām vietām un tādēļ arī aizsargājama ne tikai Latvijas, bet arī Eiropas mērogā. Starp augu puduriem tipina necilā, bet ļoti retā jūrmalas smilšvabole.

Uz saules nokaitēto un senatnē jūras nogludināto oļu mugurām ķērpji veido dzeltenu, zaļu, pelēku un melnu mežģīņu rakstus, kādus citur Latvijā neredzēt, jo Užavas apkārtnes oļu tuksneši ir vienīgā mājvieta vienpadsmit ķērpju sugām.

Ķērpis *Rhizocarpon petraeum* uz pludmales oļa
Foto: Alfons Piterāns

Ķērpis *Diploschistes muscorum*
Foto: Alfons Piterāns

Kurš gan no užavniekiem nav priecājies par skaistajām kāpām, kuras stiepjas no Užavas upes grīvas uz Ventspils pusi? Arī šeit mājvietu radušās vairākas retas augu sugas - Lēzela vīrcele, sīkziedu plaukšķene, jūrmalas dedestīņa un jūrmalas plostbārdis. Lai arī padomjlaiku militāristi un mūsdienu bezprāši nav īpaši saudzīgi attiekušies pret tām, arī šeit piekrastes augi veido Latvijā reti sastopamu kompozīciju.

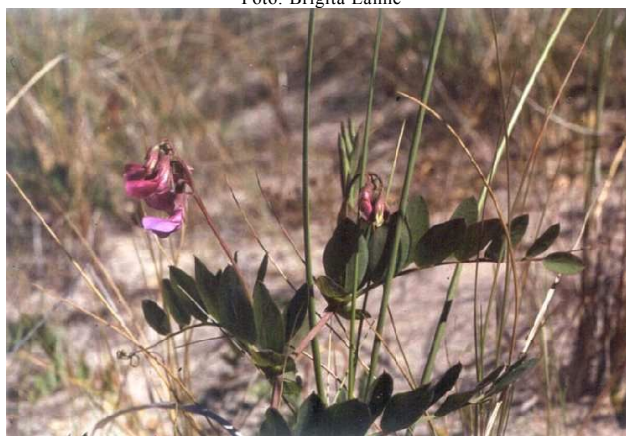
Pelēkās kāpas
Foto: Brigita Laime

Pelēkās kāpas
Foto: Brigita Laime

Lēzela vīrcele *Linaria loeselii*
Foto: Edgars Vimba

Jūrmalas dedestīņa *Lathyrus maritimus*
Foto: Edgars Vimba

Jūrmalas zilpodze *Eryngium maritimum*
Foto: Brigita Laime

Užavnieku lepnums ir jūrmalas zilpodze. Šī auga nosaukums kļūst pa pagastu līdzīgi leģendai, jo to redzēt laimējies tikai retajam un neatlaidīgajam. Nezināmu iemeslu dēļ šīs puķes mīlestība pret užavniekiem nemazinās, jo Latvijā tā sastopama tikai divās vietās. Užavā zinātnieki to konstatējuši jau pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados. Jūrmalas zilpodzi iespējams sastapt kāpās uz dienvidiem no Užavas upes, kur tā aug nabadzīgajās jūrmalas smiltīs un spītē visām vētrām.

● Šis augs un arī citi Užavas dabas lieguma augi ir iekļauti īpaši aizsargājamo sugu sarakstā un par to iznīcināšanu vai bojāšanu tiek piemērots sods četru minimālo mēnešalgu apmērā par katru individu (Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 117 "Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu individu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu", kas izdoti saskaņā ar "Sugu un biotopu aizsardzības likuma" 4.panta 3.punktu).

Nedrīkst nepieminēt Užavas simtgadīgos priežu mežus, jo tie ir ne tikai pēdējo divu lielāko karu, ulmaņlaiku, padomjlaiku un juku laiku liecinieki, bet arī sargi, kuri pasargā laukus un sētas no spēcīgajiem vējiem un vētrām. Līko un vēja pluinīto priežu retaiņu Latvijā kļūst arvien mazāk un mazāk, bet užavniekiem ir vēl ko parādīt, jo cilvēka mazskarti un nepiegružoti tie stāv kā stāvējuši.

Užavniek, vai Tu to zināji, vai bijī pamanījis brīnumu sev blakus?

Tekstu uzrakstīja: Dace Sāmīte
Salikumu izveidoja: Rita Birziņa

Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā
Projekta mājas lapa <http://piekraste.daba.lv/>

